

TENDENSEN VERMOGENSRECHT 2021

Tendensen Vermogensrecht 2021

Renate BARBAIX
Nicolas CARETTE
(editors)

Tendensen Vermogensrecht 2021
Renate Barbaix en Nicolas Carette (eds.)

© 2022 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1378-0

D/2022/7849/112

NUR 820

Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV

Lay-out: Crius Group, Hulshout

Omslagontwerp: Danny Juchtmans / www.dsigngraphics.be

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

VOORWOORD

De reeks *Tendensen Vermogensrecht* beoogt zowel een actualisering of update als een verdieping en concretisering binnen het vermogensrecht, en meer bepaald het familiaal vermogensrecht en het zakenrecht/goederenrecht. Bijzondere aandacht gaat naar vragen en bekommernissen uit de praktijk.

De studiedag bevat twee delen. Een eerste deel biedt een overzicht van de **actuele ontwikkelingen** in het familiaal vermogensrecht en het goederenrecht, op basis van een rechtspraakoverzicht en met inbegrip van nieuwe wetgeving.

Een tweede deel bevat een aantal **actuele topics** die zich op het snijpunt van beide disciplines bevinden.

Het verslagboek is uitgebreider en bevat naast de bijdragen van de studiedag nog een bijkomend, derde deel: '**Recht-uit de praktijk**'. Daarin worden enkele knelpunten concreet toegelicht. De opzet (en wens) is om in deze rubriek een daadwerkelijke interactie met de praktijk tot stand te brengen.

Aldus hopen wij een accurate, actuele en betrouwbare gids voor de dagelijkse praktijk aan te bieden.

Prof. dr. Renate BARBAIX

Prof. dr. Nicolas CARETTE

INHOUD

Voorwoord.....	v
DEEL I. ACTUELE ONTWIKKELINGEN	1
Hfdst. I. Actuele ontwikkelingen familiaal vermogensrecht 2020 Renate BARBAIX.....	3
I. Inleiding	3
1. Opzet.....	3
II. Tendensen in het huwelijksvermogensrecht.....	4
2. <i>Wet Huwelijksvermogensrecht 2018 – Overgangsrecht – Prejudiciële vraag</i>	4
A. Wettelijk stelsel – ontbinding, vereffening en verdeling.....	5
3. <i>Cass. 4 september 2020 – Bewijs van het bestaan van een vergoedingsaanspraak – Bewijslast en bewijslastverdeling</i>	5
4. <i>Cass. 7 september 2020 – Omvang vergoeding</i>	7
5. <i>Cass. 21 september 2020 – Verdeling – Tijdstip van waardering</i>	9
6. <i>Verdeling – Tijdstip van waardering – Wet Huwelijksver- mogensrecht 2018</i>	10
B. Conventionele stelsels.....	11
1. Conventionele gemeenschapsstelsels	11
7. <i>Verdelingsbeding – Impact beding van ongelijke verdeling op erfrechtelijke verrekening van schenkingen – Cass. 7 december 2020</i>	11
2. Het stelsel van scheiding van goederen	11
8. <i>GwH 18 juni 2020 – Artikel 1469, § 1 BW (zoals aangepast door de wet van 22 juli 2018) – Verzoek tot vernietiging</i>	11
9. <i>Gevolgen van de ontbinding van het stelsel door echtscheiding – Artikel 1278 Ger.W. – Cass. 4 mei 2020</i>	12
III. Tendensen in het erfrecht.....	13
A. Wettelijke devolutie.....	13
1. De <i>ab intestaat</i> erfgerechtigden.....	13
10. <i>Wet 31 juli 2020 – Optierecht – Gezamenlijke verwerping nalatenschap</i>	13

2.	De verdeling van de nalatenschap – Inbreng	13
11.	<i>Cass. 7 december 2020 – Omvang van de inbrengverrichtingen in geval van ongelijke verdeling van het gemeenschappelijk vermogen</i>	13
B.	Conventionele devolutie	13
1.	Erfovereenkomsten	13
12.	<i>Cass. 22 oktober 2020 – Artikel 1388, lid 2 oud BW (versie van toepassing voor de inwerkingtreding van de Erfwet 2017 en de Wet Huwelijksvermogensrecht 2018)</i>	13
13.	<i>Cass. 22 oktober 2020 – Erfovereenkomst – Openbare orde – Recht van toepassing voor de inwerkingtreding van de Erfwet 2017 en de Wet Huwelijksvermogensrecht 2018</i>	16
2.	De reserve	18
14.	<i>Cass. 7 december 2020 – Artikel 922 oud BW – Impact van een ongelijke verdeling van het gemeenschappelijk vermogen</i>	18
15.	<i>Cass. 7 december 2020 – Draagwijdte</i>	20
IV.	Tendensen in het schenkingen- en testamentenrecht	23
A.	Vormvereisten	23
16.	<i>Algemeen</i>	23
17.	<i>Wet 30 april 2020, wet 20 december 2020 (en wet 23 december 2021) – Authentiek testament – Coronamaatregelen</i>	23
18.	<i>Wet 31 juli 2020 – Authentiek testament – Afschaffing van het dictee</i>	24
B.	Ontbinding van de schenking	25
19.	<i>Cass. 22 oktober 2020 – Gronden van ontbinding – Dwingend recht</i>	25
Hfdst. II.	Actuele ontwikkelingen goederenrecht 2020 Nicolas CARETTE en Samuel DE WINTER	27
I.	Inleiding	27
1.	<i>Opzet en afbakening</i>	27
II.	Onderscheid der goederen	28
A.	Roerende vs. onroerende goederen	28
2.	<i>Cass. 14 mei 2020 – Wooncontainer onroerend uit de aard</i>	28
3.	<i>Nieuw goederenrecht</i>	29
B.	Privaat versus openbaar domein	30
4.	<i>Algemene principes – Begrip en regime openbaar domein</i>	30
5.	<i>Cass. 10 september 2020 – Stilzwijgende desaffectatie</i>	31
6.	<i>Nieuw goederenrecht</i>	33
III.	Bezit en verkrijgende verjaring	33
A.	Bezit	33
7.	<i>Cass. 30 oktober 2020 – Bewijsfunctie van roerend bezit bij verkoop met eigendomsvoorbehoud</i>	33

	8. <i>Nieuw goederenrecht</i>	34
	9. <i>Cass. 18 juni 2020 – Teruggave vruchten door bezitter te goeder trouw</i>	35
	10. <i>Nieuw goederenrecht</i>	35
B.	Verkrijgende verjaring	36
	11. <i>Cass. 3 januari 2020 – (Geen) verkrijgende verjaring van een erfdiensbaarheid van overhangende takken (verwijzing)</i>	36
	12. <i>Cass. 7 september 2020 – Bewijs verkrijgende verjaring van een publiekrechtelijke erfdiensbaarheid van overgang</i>	36
	13. <i>Cass. 11 september 2020 – Verkrijgende verjaring van een publiekrechtelijke erfdiensbaarheid van overgang niet bewezen</i>	37
	14. <i>Link met het Gemeentewegendecreet</i>	39
IV.	Eigendom en hypothecaire publiciteit	40
	15. <i>Cass. 14 mei 2020 – Fiscus geen derde in de zin van art. 1 Hyp.W. (art. 3.30 BW)</i>	40
	16. <i>Nieuw goederenrecht</i>	40
	17. <i>GwH 12 maart 2020 – Uitdrijving “krakers” bij eenzijdig verzoekschrift</i>	41
A.	Rechtsmisbruik	41
	18. <i>Cass. 27 januari 2020 – Vordering tot afbraak illegaal naburig gebouw</i>	41
V.	Mede-eigendom	42
A.	Gemeenrechtelijke mede-eigendom	42
	19. <i>Cass. 7 december 2020 – Woonstvergoeding</i>	42
B.	Appartementsmede-eigendom	43
	20. <i>GwH 20 februari 2020 – Afbraak en heropbouw</i>	43
	21. <i>Cass. 24 september 2020 – Beschikking over gemene delen</i>	46
IV.	Burenhinder	46
	22. <i>Overzicht</i>	46
A.	Toerekenbaarheid	47
	23. <i>Algemeen</i>	47
	24. <i>Cass. 17 januari 2020 – Burenhinder toerekenbaar aan de eigenaar van het lijdende erf in het kader van een erfdiensbaarheid van waterleiding ondanks afwezigheid van onderhoudsplicht</i>	47
	25. <i>Nieuw goederenrecht</i>	48
B.	Verjaring	48
	26. <i>Cass. 29 mei 2020 – Verjaring vordering burenhinder</i>	48
V.	Vruchtgebruik	50
	27. <i>Cass. 7 december 2020 – Opzegging pacht door vruchtgebruiker</i>	50
	28. <i>Nieuw goederenrecht</i>	51
VI.	Onroerende natrekking en opstal	51

29.	<i>Cass. 20 februari 2020 – Verbeurdverklaring abnormale beëindigingswijze zakelijk recht met relatieve werking</i>	51
VII.	Erfdienstbaarheden	52
30.	<i>Ontstaanswijzen erfdiensbaarheden</i>	52
A.	Erfdienstbaarheden door menselijk handelen	52
31.	<i>Cass. 22 oktober 2020 – Verminderingsverbod</i>	52
32.	<i>Nieuw goederenrecht</i>	53
33.	<i>Cass. 30 november 2020 – Bestemming door de huisvader / de eigenaar – (niet) voortdurende erfdiensbaarheden</i>	53
34.	<i>Nieuw goederenrecht</i>	54
35.	<i>Cass. 22 mei 2020 – Gedeeltelijk onbruik</i>	54
36.	<i>Nieuw goederenrecht</i>	56
B.	Wettelijke erfdiensbaarheden	56
37.	<i>Overzicht</i>	56
a.	Wettelijke erfdiensbaarheden van privaat nut	56
38.	<i>Cass. 3 januari 2020 – (Geen) verkrijgende verjaring van een erfdiensbaarheid van overhangende takken</i>	56
39.	<i>GwH 5 maart 2020 – Interpretatie art. 35 Veldwetboek (art. 3.133 BW)</i>	58
40.	<i>Cass. 7 december 2020 – Recht van uitweg</i>	59
41.	<i>Nieuw goederenrecht</i>	59
b.	Wettelijke erfdiensbaarheden van openbaar nut	60
42.	<i>Cass. 7 september 2020 en 9 september 2020 – Verkrijgende verjaring van publiekrechtelijke erfdiensbaarheid van overgang (verwijzing)</i>	60
43.	<i>Vergoeding bij erfdiensbaarheid van openbaar nut – Algemeen</i>	60
44.	<i>Terugkoppeling naar GwH 8 mei 2019 – Planschadevergoeding</i>	61
45.	<i>Cass. 20 februari 2020 – (On)mogelijkheid aanvullende planschadevergoeding bovenop wettelijke vergoedingsregeling</i>	62
DEEL II.	ACTUELE TOPICS	67
Hfdst. I.	Het huwelijksvermogensrechtelijk statuut van vennootschapsaandelen Ayfer AYDOGAN	69
I.	Eerste moeilijkheid: over welke aandelen gaat het?	70
II.	Tweede moeilijkheid: over welke vennootschappen gaat het?	72
A.	Vennootschappen met een besloten karakter	73
B.	Vennootschappen waarin de echtgenoot-aandeelhouder professioneel actief is als zaakvoerder/beheerder	77
III.	Derde moeilijkheid: wie mag de aandelen schenken?	78

IV.	Vierde moeilijkheid: Wie krijgt de aandelen na de ontbinding van het gemeenschappelijk vermogen?	82
V.	Besluit	85
Hfdst. II.	Enkele mogelijke fiscale issues in het licht van de nieuwe civiele regels inzake vruchtgebruik Annick GHYSENS	87
I.	Inleiding en afbakening van het onderwerp	87
II.	Overzicht.	87
III.	Recht van bewoning	88
IV.	Duur van het vruchtgebruik	89
V.	Omzetting van vruchtgebruik	91
VI.	Verkrijging van de vruchten	91
VII.	Vergoedingsvorderingen tussen vruchtgebruiker en blote eigenaar. ...	92
VIII.	Wettelijke aanwas van het vruchtgebruik	93
A.	Verkoop van het vruchtgebruik op een onroerend goed aan twee personen	94
B.	Schenking van het vruchtgebruik op een onroerend goed aan twee personen	96
C.	Verkoop van een onroerend goed door twee personen met voorbehoud van vruchtgebruik.	97
D.	Schenking van een onroerend goed door twee personen met voorbehoud van vruchtgebruik.	97
1.	De schenkers zijn geen echtgenoten noch wettelijk samenwonende partners.	98
2.	De schenkers zijn echtgenoten of wettelijk samenwonende partners. ...	98
E.	Gesplitste aankoop door twee vruchtgebruikers en een of meer blote eigenaars	99
F.	Legaat van een gelijktijdig vruchtgebruik aan twee personen.	101
IX.	Besluit	102
DEEL III.	RECHT-UIT DE PRAKTIJK	103
Afdeling I.	Burenhinder in het nieuwe goederenrecht Johan VAN DE VOORDE	105
I.	Inleiding	105
II.	Grondslag en interpretatie van burenhinder	106
A.	Grondslag	106
B.	Interpretatie	107
III.	Verhouding van de rechtsoverdracht uit burenhinder tot andere rechtsoverdrachten	108

A.	Zakelijke rechtsvorderingen	108
B.	Aansprakelijkheidsvorderingen	109
C.	Buitengewone compensatie door de overheid.	110
D.	Burenhinder en de ruimtelijke ordening.	111
IV.	Preventieve en curatieve rechtsvorderingen	111
A.	Het onderscheid tussen preventieve en curatieve rechtsvorderingen . . .	111
B.	Een preventieve rechtsvordering tegen burenhinder.	111
V.	Vereisten	114
A.	Gemeenschappelijke vereisten.	114
1.	Onroerende goederen.	114
2.	Nabuurship	114
B.	Vereisten eigen aan de curatieve rechtsvordering tegen burenhinder. . .	118
1.	Toerekenbare overmatige hinder	118
2.	Causaal verband tussen de hinder en de schade	127
3.	Schade	128
C.	Vereisten eigen aan de preventieve rechtsvordering tegen burenhinder	129
D.	De mogelijkheid van een bevoegdheid tot het toebrengen van hinder . . .	131
1.	Beginselen.	131
2.	Expliciete uitsluiting van de aansprakelijkheid uit burenhinder door een erfdienstbaarheid	132
3.	Impliciete uitsluiting van de aansprakelijkheid uit burenhinder door een erfdienstbaarheid	136
E.	Afgewezen vereisten	137
1.	De fout.	137
2.	Het voortduren van de hinder.	140
VI.	Van de billijke en passende compensatie naar de passende maatregelen	140
A.	Ruime maar niet onbegrensde bevoegdheid van de rechter.	140
B.	Beperkingen op de bevoegdheid van de rechter.	141
1.	Geen burenhinder veroorzaken, in het bijzonder bij de hinderaar. . .	141
2.	De publieke bestemming	142
3.	Vergunningen	143
4.	Abnormale gevoeligheid.	144
C.	De mogelijke maatregelen	144
1.	Inleiding	144
2.	Betaling van een geldsom.	145
3.	Uitvoeren van specifieke maatregelen	146
D.	Pluraliteit van schuldenaars.	149
VII.	Rechtspleging en verjaring.	151
A.	Rechtspleging.	151
B.	Bevrijdende verjaring van de rechtsvordering inzake burenhinder. . .	153

1.	Beginselen	153
2.	Bijzonderheden in verband met de termijn	154
3.	Alternatieven na de voltooiing van de verjaring	156
VIII.	Besluit	156
Afdeling II. Statutenwijzigingen van een appartementsgebouw in oprichting		
	Samuel DE WINTER	159
I.	Opzet van de bijdrage	159
II.	Inleiding	159
III.	De situatie vóór 1 januari 2019 (die vandaag nog van belang is): promotorenclausules	161
A.	Inhoud	161
B.	Nut	161
C.	(On)geldigheid	162
D.	Houding van de notaris	163
E.	Sancties	164
F.	Overgangsregeling	165
IV.	De situatie sinds 1 januari 2019: het ‘eenzijdige’ wijzigingsrecht wettelijk geregeld	167
A.	Temporele voorwaarde	168
B.	Finaliteitsvoorwaarde	169
C.	Verminderings- en verzwaringsverbod	170
D.	Procedure	172
V.	Besluit	175
Afdeling III. Levensverzekeringen en groepsverzekeringen in een echtscheiding door onderlinge toestemming binnen het wettelijk stelsel		
	Nele MEERSMAN	177
I.	Inleiding	177
II.	Pensioenrechten in België	177
III.	De huidige wettelijke regeling	180
A.	De individuele levensverzekering (3e en 4e pijler)	180
1.	De levensverzekering aangegaan tijdens het huwelijk	181
2.	De levensverzekering aangegaan vóór het huwelijk	183
B.	De groepsverzekering (2e pijler)	183
1.	Aanspraken ontstaan tijdens het huwelijk	185
2.	Aanspraken ontstaan vóór het huwelijk	186
3.	Tijdstip en wijze van verdeling van de groepsverzekering	187
4.	Wat voor de toekomst?	190

IV.	Verschillende mogelijke afspraken in een EOT	191
A.	De eigenheid van een EOT.	191
B.	Individuele levensverzekering.	194
1.	De levensverzekering is aangegaan vóór het huwelijk (én is nog niet uitbetaald) of de levensverzekering is aangegaan tijdens het huwelijk (én is nog niet uitbetaald).	194
2.	De levensverzekering werd reeds uitbetaald als rente tijdens het huwelijk.	197
C.	Groepsverzekering	199
1.	Onmiddellijke verrekening bij echtscheiding.	199
2.	Toekomstige verrekening bij effectieve uitbetaling	202
V.	Besluit	204
Afdeling IV.	De kwalitatieve onbeschikbaarheid van de reserve in het vernieuwde erfrecht Bert VAN DEN HOUTE	207
I.	Inleiding	207
II.	Basistypes van reservataire bescherming	208
III.	Reserve en wilsautonomie in het giftenrecht voor de wet van 31 juli 2017	211
A.	Traditionele opvatting	211
B.	Moderne opvatting	215
IV.	Reserve en wilsautonomie in het giftenrecht na de wet van 31 juli 2017	221
A.	Het nieuwe principe van de vordering tot inkorting in waarde	221
B.	Is de Belgische reserve nog een <i>pars hereditatis</i> ?	222
C.	Gevolgen voor de wilsautonomie in het giftenrecht	226
V.	Besluit	228